

Ivan Ilešič, slaven vojak.

Spisal Fridolin Kavčič.

van Ilešič je bil porojen dne 1. dec. l. 1808. v Vilovljaku blizu Ptuja kot sin jako ubožnih kmetiških roditeljev. Početne šole je obiskoval v Ptuju, a svoje študije je nadaljeval v Mariboru, kjer so ga iz četrtega gimnazijskega razreda k vojakom potrdili. Služil je kot prostak pri domačem 47. pehotnem polku grofa Kinskega. Oče moj, kateri je bil na mariborski gimnaziji Ilešičev sošolec, ga je nekoč vprašal, kako da se v vojaški suknji počuti? Ilešič se je z veselim obrazom odrezal: »Zadovoljen sem, sedaj mi vsaj ni treba stradati; če je komisni kruh tudi trd, dober je pa le, in dovolj ga imam!«

Ilešič je že na gimnaziji slovel zaradi lepe pisave; spričo te so ga kmalu odredili v polkovno pisarnico, kjer je tudi za polkovnega imetnika grofa Kinskega pisaril tedenske izkaze. Baš ti krasno pisani izkazi so povzročili, da ga je grof Kinsky zahteval za svojega pisarja. Kinsky, ki je bil vojak stare avstrijske korenine, je kmalu spoznal vrline svojega pisarja; Ilešičevo lepo vedenje, njegova odkritosrčnost, nadarjenost in vrli značaj — vse to mu je pripomoglo, da ga je Kinsky dne 16. aprila l. 1841. po trinajstletnem službovanju imenoval za podlajtnanta v svojem polku.

V desetih letih je postal stotnik pri 53. polku (hrvaškem). L. 1853. mu je cesar podelil vojaški zaslužni križec. Ko je dne 9. decembra l. 1854. postal major, so ga premestili k 50. polku. Od tega polka je prišel kot podpolkovnik k polku barona Šokčevića št. 78. — Pri tem polku sem služil tudi jaz šest let, in starejši častniki so se Ilešiča še dobro spominjali. Tako mi je podpolkovnik Friderik vitez Schildenfeld pripovedoval, da je tačas, ko je bival 78. polk v Benetkah, prišla mati Ilešičeva, posetit svojega sina. Ilešič, takrat podpolkovnik, je vodil svojo osivelo mater, preprosto slovensko kmetico, pod pazduho po beneških ulicah. Že ta dogodbica ga nam kaže kot plemenitega moža . . .

Dne 9. julija l. 1862. je bil premeščen k štajerskemu polku št. 27., čigar poveljnik je bil vojvoda Württembergški. Tedaj se je udeležil Ilešič l. 1864. schleswig-holsteinske vojne ter je vodil v bitki pri Overseeju dne 6. februarja l. 1864. prvi bataljon z izredno hrabrostjo. Z silovitim navalom se je zapodil 1. bataljon v sovražnika in ga potisnil v Sankelmarkerjev gozd. Ilešiču je bil pri tem na-

skoku ustreljen konj, na katerem je jezdil, in tudi njega samega je težko ranila sovražna svinčenka.

Ko je bil dne 8. februarja polkovni poveljnik vojvoda Württemberški imenovan za generala, se je v pismeni odhodnici poslovil od svojega polka; pri tem se je Ilešiča tako-le spominjal: »Nach dem Gefechte bei Oversee habe ich, da der tapfere Herr Oberstlieutenant Johann Illeschütz an der Spitze meines Bataillons im Kampfe schwer verwundet worden war, das Regiments-Commando, selbst verwundet, der Führung des H. Major Baron Haugwitz übergeben . . .«

Že dne 8. februarja, dva dni po bitki pri Overseeju, je imenoval cesar Ilešiča brzojavnim potom za polkovnika in poveljnika 27. polka, toda ni mu bilo usojeno, da bi bil kdaj kot polkovnik svojemu polku načeloval . . . Dne 12. marcija istega leta mu je podelil cesar tudi red železne krone 3. reda. Veliki vojvoda meklenburški mu je pa poslal svoj vojaški zaslužni križec.

Z bojnega polja je nameraval ranjeni polkovnik Ilešič v domovino potovati, da bi se ondi izlečil; toda strašne bolečine so ga prisilile, da se je ustavil v Berlinu, kjer je že dne 13. junija umrl. Dne 17. junija mu je priredila berlinska pruska posadka veličasten vojaški izprevod. Pruski princ Albreht, feldmaršal Wrangel, vsi v Berlinu nameščeni generali in častniki so spremili našega junaka na pokopališče . . .

Dne 25. novembra l. 1864. je došel 27. polk na povratku v Avstrijo v Berlin. Precej po dohodu v Berlin, naravnost s kolodvora je korakal polk na invalidsko pokopališče, kjer je bil pokopan Ilešič. Pruski invalidi so stali z gorečimi bakljami kot častna straža okolu groba. Grobni spomenik je bil z lavorovimi in hrastovimi venci nakičen. Polk se je ustavil pred spomenikom, godba je zasvirala žalostinko, in polkovni poveljnik je zapovedal: »k molitvi« . . .

Ta veličastni, ganljivi trenotek je ostal vsem navzočnim vojakom nepozaben, in marsikateremu njih so se porosile oči pri spominu na umrlega dičnega polkovnika, ki je bil v mladih letih slovenski pastir.

Ilešič je bil plemenit značaj, strog, a pravičen in dobrohoten oče svojim podložnikom, preprostega vojaškega vedenja. — Ko sem pred leti nabiral gradivo za Ilešičev življenjepis, sem se obrnil tudi do višjega častnika (Hrvata), ki je bil nekdanj Ilešičev podložnik, a tačas feldmaršallajtnánt; prijazno mi je odgovoril, in ker nam njegovo pismo Ilešiča prav dobro označuje, sem si ga od konca do kraja zabeležil in ga o priliki na primernem mestu objavim.

Pruski generallajtnant Beyremann mi je sporočil, da je Illešičev grob dobro oskrbljen. Poraščen je z zimzelenom. Grobni spomenik je 1 m 10 cm visoka, iz sivega mramorja izklesana kocka. Na zahodni strani ima napis: »Johann Illeschütz, k. k. oest. Oberst«. Pod napisom je izdolben križ in datum »13. Juni 1864«. Spodaj je v basreliefu izklesan lavorov venec.

Ironija.

Spisala Zofija Kvedrova.

pisarnici advokata dra. Ščetine je stal starikav kmet ter sramežljivo vrtel klobuk v roki.

»Oh, gospod, ali res ne bi mogli počakati s prodajo še kak mesec? Zdaj je ravno najslabši čas; čez kakega četrt leta bi dobil kje kaj denarja na posodo; prodal bi gozd in vse bi plačal. Sedaj pa res ne morem in ne morem. Zaradi borih petih sto goldinarjev me pa menda vendar ne boste spravili na boben. Prav lepo prosim, da še malo potrpite.«

»Ali, dragi moj! Povedal sem vam že, da to ni v moji roki. Vidite, jaz sem ravno tako odvisen od ljudi kakor drugi; kar mi naroče, to moram storiti. Mešiček je naročil, da se ne sme preložiti prodaja, in jaz moram storiti tako, kakor on zahteva.« —

»Moj Bog, moj Bog!«

»Verjamem vam, da vam je hudo, toda jaz res ne morem pomagati, če bi tudi rad. Pojdite še enkrat k Mešičku, mogoče se vendar omehča.«

»Pojdem. Pa z Bogom, gospod doktor! Ne zamerite, da vam delam sitnosti!«

»Z Bogom! Dobro opravite! Samo ne pozabite mi priti povedat, če Mešiček dovoli, da se prestavi. Prodaja bo že čez pet dni, in vložiti moram še prošnjo, da ne boste imeli stroškov, če pridejo k vam.«

Kmet je žalostno prikimal z glavo in odšel k Mešičku. Skrbelo ga je, in več nego enkrat se je ustavil po poti.

»Raje bi šel na Svete Višarje po bosih kolenih« — je godrnjal predse — »nego da imam take skrbi in taka pota!«

Pa prišel je slednjič vendar do visoke hiše bogatina Mešička. Še enkrat si je globoko oddahnil, zbral ves svoj pogum in stopil v kuhinjo, kjer je debelo kuharico prav ponižno vprašal, kje so gospod.